

OGÓLNOPOLSKA XII OPOLSKA KONFERENCJA PODATKOWA
„Cło, akcyza oraz hazard – legislacja, praktyka, teoria”
18-19.05.2026 Izbicko k/Opola

dr hab. Ewa Gwardzińska, prof. SGH

Szkoła Główna Handlowa, Katedra Prawa Administracyjnego i Finansowego
Przedsiębiorstw, Zakład Prawa Podatkowego i Celnego,

Temat:

Instytucja Trust&Check
jako nowy poziom
partnerstwa
biznesowo-celnego

Agenda:

- 1. Etapy ewolucyjne koncepcji partnerstwa biznesowo-celnego
- 2. Przyczyny i cel utworzenia instytucji Trust&Check
- 3. Nowy rodzaj partnerstwa BC w ramach instytucji Trust&Check
- 4. Podsumowanie

© Can Stock Photo - csp8231765

**Etapy ewolucyjne
konceptji
partnerstwa
biznesowo-celnego**

powstanie partnerstwa publiczno-prywatne,

określenie ram prawnych, w zrewidowanej konwencji z Kioto a następnie w Porozumieniu o ułatwieniach w handlu WTO TFA - Trade Facilitation Agreement,

wytyczenie standardów SAFE na rzecz Zabezpieczenia i Ułatwienia Handlu Globalnego,

utworzenie dokumentów koncepcyjnych przez WCO wraz z wytycznymi dotyczącymi partnerstwa między służbami celnymi a biznesem.

Koncepcja partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP)

- (PPP) koncentrowało się na różnych formach **stowarzyszenia między sektorem publicznym i prywatnym**, rozwijane głównie w połowie lat 50. XX.
 - w praktyce gospodarczej wielu państw zaczęło funkcjonować **od czasów II wojny światowej, szczególnie w przedsiębiorstwach związanych z zagospodarowaniem i renowacją nieruchomości miejskich, jak miało to miejsce, np. w USA** czy Private Finance Initiative (PFI) w Wielkiej Brytanii jako jedną z form realizacji i **finansowania zamówień publicznych, opierając się w zasadzie na koncepcji usług użyteczności publicznej**.
 - W Polsce koncepcja ta pojawiła się kodeksie handlowym z 1934 r., który w zasadzie obowiązywał do końca 2000 r.
-
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy, Dz.U. 1934 nr 57 poz. 502. Akt prawny został uchylony 01.01.2001 r.

Definicja partnerstwa (2002 r.) Brinkerhoff

- dynamiczna relacja między różnymi podmiotami, która oparta jest na wspólnie uzgodnionych celach, a realizowana jest poprzez wspólne zrozumienie najbardziej racjonalnego podziału pracy, opartego na odpowiednich przewagach komparatywnych każdego partnera.

JM Brinkerhoff (2002). "Government–nonprofit partnership: a defining framework.,Public Administration and Development", volume 22, issue 1/2022), pp.19-30,
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/pad.203>

Konwencja z Kioto z 1999 r.

- 3.32. Norma przejściowa - Dla uprawnionych osób, które spełniają kryteria określone przez organy celne, włączając posiadanie właściwego rejestru zgodności z wymaganiami celnymi oraz zadowalającego systemu zarządzania ich rejestrami handlowymi, organy celne zapewniają:
 - — zwolnienie towarów po dostarczeniu minimum informacji koniecznych do identyfikacji towarów oraz zezwolenie na późniejsze uzupełnienie końcowego zgłoszenia towarów,
 - — odprawę celną towarów w pomieszczeniach zgłaszającego lub innym miejscu dozwolonym przez organy celne, oraz, dodatkowo, w miarę możliwości, inne procedury szczególne, takie jak:

Konwencja z Kioto z 1999 r.

- — **zezwole nie na pojedyncze zgłoszenie towarów dla wszystkich przywozów i wywozów w określonym czasie, gdy towary są przywożone lub wywożone często przez tą samą osobę,**
- — **wykorzystanie przez uprawnione osoby rejestrów handlowych do samooceny ich ceł** oraz zobowiązań podatkowych oraz, gdzie stosowne, aby zapewnić zgodność z innymi wymaganiami celnymi,
- — **zezwole nie na składanie zgłoszenia towarów za pomocą środków wejścia do rejestrów upoważnionej osoby** uzupełnione później przez dodatkowe zgłoszenie towarów.

Konwencja z Kioto z 1999 r.

- 1.3. Norma

Organy celne stanowią oraz utrzymują formalne konsultacyjne stosunki w dziedzinie handlu w celu zwiększenia współpracy oraz ułatwienia uczestnictwa w ustanawianiu najbardziej skutecznych metod współmiernych do postanowień krajowych oraz umów międzynarodowych.

- 7.3. Norma

Wprowadzenie technologii informacyjnych przeprowadzane jest w konsultacji ze wszystkimi odpowiednimi stronami bezpośrednimi zaangażowanymi, w możliwie jak największym zakresie

Porozumienie o ułatwieniach w handlu WTO (TFA - Trade Facilitation Agreement)

- wprowadzenia przez państwa trzecie ułatwień dla upoważnionych przedsiębiorców AEO w ramach operacji celnych eksportowych, importowych i tranzytowych oraz możliwość wynegocjowania wzajemnego uznawania zatwierdzonych programów AEO na arenie międzynarodowej;
- przyspieszenie odprawy celnej poprzez dokonywanie w formie elektronicznej formalności celnych przywozowych, wywozowych lub tranzytowych przed wprowadzeniem towarów na obszar celny poszczególnych państw lub przed ich wyprowadzeniem z tego obszaru;
- wprowadzenie przez państwa trzecie procedur pozwalających na możliwość płatności elektronicznych za należności celne i podatkowe oraz inne opłaty pobierane przez organy celne, poniesione po przywozie lub wywozie towarów;

Porozumienie o ułatwieniach w handlu WTO (TFA - Trade Facilitation Agreement)

- przyjęcie w możliwym zakresie lub utrzymanie **systemu zarządzania ryzykiem w odniesieniu do dokonywanej kontroli celnej**, która opiera się na analizie ryzyka na podstawie odpowiednich kryteriów selektywności, tj. kodu towarowego i opisu towarów, państwa pochodzenia, wartości celnej towarów, historii przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów prawa celnego oraz rodzajów środków transportu;
- **stosowania kar za naruszenie prawa celnego** lub wymogów proceduralnych **współmiernie do stopnia i wagi ich naruszenia**, w stosunku do osób odpowiedzialnych za ich naruszenie;
- **współpracy i koordynacji działań organów celnych i innych organów odpowiedzialnych za kontrolę procedur granicznych** dotyczących przywozu, wywozu i tranzytu towarów w celu ułatwienia wymiany handlowej;

Porozumienie o ułatwieniach w handlu WTO (TFA - Trade Facilitation Agreement)

- stosowania przez wszystkie państwa **wspólnych procedur celnych i jednolitych wymogów dokumentacyjnych dla odprawy celnej towarów**;
- **wprowadzenia obowiązku publikacyjnego formalności celnych**, tj. procedur celnych, stosowanych stawek celnych i podatkowych oraz innych opłat nakładanych przez organy administracji publicznej, przepisów dotyczących klasyfikacji towarowej, reguł pochodzenia towarów, stosowanych ograniczeń lub zakazów, przepisów dotyczących kar za niedopełnienie formalności celnych, procedur odwoławczych lub rewizyjnych, umów lub części umów zawartych z dowolnym państwem lub państwami odnoszących się do spraw celnych, procedur dotyczących zarządzania kontyngentami taryfowymi;
- **zaakceptowania dotychczasowych rozwiązań narodowych** w zakresie korzystania z **usług przedstawicieli celnych** oraz niewprowadzania nowego obligatoryjnego wymogu korzystania z ich usług.

Framework of Standards	
Partnerstwo celne	Partnerstwo biznesowe
Partnerstwo biznesowo - celne	
A E O	
Filar I - Celny	Filar II - Biznesowy
Standardy WCO w I Filarze	Standardy WCO w II Filarze
1. Zarządzanie zintegrowanym łańcuchem dostaw. 2. Kontrola ładunku. 3. Wykorzystanie współczesnych technik kontroli (bezinterwencyjna- NII). 4. System zarządzania ryzykiem. 5. Identyfikacja niebezpiecznych ładunków i pojemników. 6. Elektroniczna informacja o dostawie ładunku. 7. Przekazywanie informacji o kontroli. 8. Sporządzanie raportów dotyczących kontroli techniką NII i w fizyczny sposób, czasu odpraw celnych oraz wskazanie pozytywnych i negatywnych rezultatów. 9. Ocena bezpieczeństwa. 10. Integralność pracownika z systemem. 11. Wychodzące kontrole na prośbę importera.	1. Partnerstwo. 2. Bezpieczeństwo. 3. Upoważnienie. 4. Technika transportu ładunku. 5. Uaktualnianie programów. partnerstwa biznesowo-celnego. 6. Ułatwienia w obrocie.

„Cła w XXI wieku” dokument strategiczny WCO

- Administracje celne powinny zawierać strategiczne pakiety z zaufanymi podmiotami gospodarczymi.
- Administracje celne powinny rozumieć obawy przedsiębiorstw, a przedsiębiorstwa muszą znać wymogi celne.
- przełożenie tej relacji na partnerstwo, które przyniesie obustronnie korzystne rezultaty

Przyczyny i cel utworzenia instytucji Trust&Check

- wzrostu handlu międzynarodowego i zmieniająca się dynamika międzynarodowego łańcucha dostaw oraz zmniejszające się dochody z ceł
- Nowe wyzwania stworzyły nowe wymagania i perspektywy dotyczące roli administracji celnych, oraz zapewnienie bezpieczeństwa finansowego

Zasada

- Przedsiębiorstwa dążą do szybszego przepływu towarów w łańcuchu dostaw przy niższych kosztach,
- Administracje celne muszą przetwarzać rosnące wolumeny ładunków, przy mniejszej liczbie fizycznych kontroli celnych a jednocześnie z większą wydajnością i szybkością, bez uszczerbku dla bezpieczeństwa, poboru należności i obowiązków egzekucyjnych.

Pobór cła (100%) w UE w latach 2007-2022 w mln euro

Ogółem (100%)	20 266,2	21 681,1	24 850,3	25 395,9	24 833,2	18576,8	24638,6
ROK	2007	2012	2015	2018	2020	2021	2022

Nowy model partnerstwa biznesowo-celnego

- oparto na kształtowaniu klimatu współodpowiedzialności i osiągnięciu konsensusu w sprawie priorytetów reform, przewidywaniu i zarządzaniu pojawiającymi się problemami oraz usprawnianiu procesu decyzyjnego i wydajności operacyjnej, umożliwiając służbie celnej dostosowanie planu zarządzania i działań do oczekiwań, potrzeb i wymagań przedsiębiorstw
- cała odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów celnych i podatkowych i innych pozafiskalnych będzie spoczywać na importerach i eksporterach,
- Status Trust&Check oparty jest w zasadzie na kryteriach statusu upoważnionego przedsiębiorcy AEO (Authorized Economic Operator)

Nowy model partnerstwa biznesowo-celnego

- z tą tylko różnicą, że przedsiębiorca ten zobowiązany jest on do posiadania dostosowanego systemu elektronicznego, który w czasie rzeczywistym będzie dostarczał wszelkie dane dotyczące przemieszczania towaru za pomocą powstającego w UE centrum danych celnych Customs Data Hub, które umożliwi przywóz towarów do UE przy minimalnej interwencji celnej, bez uszczerbku dla wymogów w zakresie bezpieczeństwa, ochrony lub zwalczania nadużyć finansowych
- Centrum Danych Celnych UE” to jeden, zharmonizowany, elektroniczny interfejs na poziomie UE, który ma zastąpić obecne 111 oddzielnych systemów w całej UE, umożliwiającym wszystkim przedsiębiorcom składanie deklaracji celnych i obniżenie kosztów przestrzegania przepisów.

Kryteria Trust and Check art.25WUKC

- brak poważnego naruszenia lub powtarzających się naruszeń przepisów prawa celnego, innych właściwych przepisów stosowanych przez organy celne a także i przepisów podatkowych oraz brak skazania za poważne przestępstwo karne; należy wziąć pod uwagę naruszenia i przestępstwa związane z działalnością gospodarczą.
- wykazanie przez wnioskodawcę, że posiada wysoki poziom kontroli swoich operacji i przepływu towarów zapewniony przez system zarządzania ewidencją handlową oraz transportową, który umożliwia przeprowadzanie właściwych kontroli celnych, oraz przedstawienie dowodu na to, że niezgodność została skutecznie usunięta; wnioskodawca zapewnia, że odpowiedni pracownicy powiadamiają organy celne o każdym przypadku wykrycia trudności związanych z przestrzeganiem przepisów, oraz ustanawia procedury powiadamiania organów celnych o wystąpieniu takich trudności

Kryteria Trust and Check art.25WUKC

- wypłacalność, którą uznaje się za udowodnioną, gdy wnioskodawca ma dobrą sytuację finansową pozwalającą na wypełnianie zobowiązań, stosownie do rodzaju prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. W szczególności musi spełniać wymóg, że w okresie trzech lat przed złożeniem wniosku wywiązywał się z zobowiązań finansowych związanych z uiszczaniem należności celnych i wszelkich innych należności, podatków lub opłat pobieranych w związku z przywozem lub wywozem towarów, między innymi podatku VAT i akcyzy należnych w związku z operacjami wewnątrznijnymi;

Kryteria Trust and Check art.25WUKC

- spełnienie praktycznych standardów w zakresie kompetencji lub kwalifikacji zawodowych bezpośrednio związanych z rodzajem i rozmiarem prowadzonej działalności, **w tym poinstruowanie właściwych pracowników o sposobach interakcji z organami celnymi za pośrednictwem unijnego centrum danych celnych**
- odpowiednie standardy bezpieczeństwa, ochrony i zgodności, w tym normy bezpieczeństwa produktów, dostosowane do rodzaju i rozmiaru wielkości prowadzonej działalności., **w tym wymóg, zgodnie z którym wnioskodawca powinien wziąć udział w obowiązkowym szkoleniu związanym z rodzajem działalności przeprowadzonym przez właściwe organy**; te standardy bezpieczeństwa, ochrony i zgodności uznaje się za spełnione, gdy wnioskodawca wykaże, że utrzymuje odpowiednie środki mające na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa i ochrony międzynarodowego łańcucha dostaw, w tym w obszarze odnoszącym się do integralności fizycznej i kontroli dostępu, procesów logistycznych, procesów związanych z postępowaniem z określonymi rodzajami towarów, w obszarze odnoszącym się do personelu oraz w obszarze identyfikacji partnerów handlowych;

Kryteria Trust and Check art.25WUKC

- posiadanie systemu teleinformatycznego przekazującego lub udostępniającego, w tym systemów zarządzanych przez dostawcę zewnętrznego, który w drodze wyjątku daje organom celnym dostęp do stosownych danych w czasie rzeczywistym wszystkie dane na temat przemieszczania towarów oraz spełnienia przez osobę, o której mowa w ust. 1, wszystkich wymogów mających zastosowanie do tych towarów, w tym wymogów związanych z bezpieczeństwem i ochroną oraz, w stosownych przypadkach, z udostępnianiem danych unijnemu centrum danych celnych, zgodnie ze szczegółowymi zasadami dotyczącymi stosowania kryteriów udzielania takiego dostępu określonych w aktach delegowanych, (i) ewidencji celnej;
- (ii) systemu rachunkowości;
- (iii) ewidencji handlowej i transportowej;
- (iv) swojego systemu śledzenia i systemu logistycznego, które zapewniają możliwość identyfikacji towarów unijnych lub nieunijnych, wskazując – w stosownych przypadkach – lokalizację tych towarów;
- (v) licencji i pozwoleń przyznanych zgodnie z innymi przepisami stosowanymi przez organy celne;
- (vi) kompletnej ewidencji niezbędnej do sprawdzenia prawidłowości ustalenia długów celnych.
- W drodze wyjątku od lit. f) i niezależnie od obowiązków związanych ze statusem importera lub uznanego importera małe i średnie przedsiębiorstwa mogą udostępniać organom celnym dane dotyczące zgodności za pośrednictwem cyfrowego paszportu produktu.

Trust and Check versus AEO- podsumowanie

- **wymóg prowadzonych regularnych odpraw celnych** przez okres co najmniej 3 lat (2) a nie sporadycznych;
- **brak stwierdzonych poważnych przestępstw; naruszeń lub wykroczeń,** które odnoszą się do prowadzonej **działalności gospodarczej**
- **zaufany przedsiębiorca (trust and check) jest odpowiedzialny za dokonanie płatności należności celnych, i podatkowych oraz innych opłat w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę i w którym** wydano mu pozwolenie (art. 25 pkt 9) – a więc instytucja ta powiązana jest z państwem siedziby przedsiębiorcy;
- **posiadania dostosowanego systemu elektronicznego, który w czasie rzeczywistym będzie dostarczał wszelkie dane dotyczące przemieszczania towaru za pomocą powstającego w UE centrum danych celnych Customs Data Hub,** które umożliwi przywóz towarów do UE przy minimalnej interwencji celnej, bez uszczerbku dla wymogów w zakresie bezpieczeństwa, ochrony lub zwalczania nadużyć finansowych.

Dziękuję za uwagę

Prof. SGH dr hab. Ewa Gwardzińska
Szkola Główna Handlowa